

וקראת לשבת עיונג

אלון תרני הפאכע באקצפ ובסולת פלאנץ

גליון מס' 646

פרשת בחוקותי

כ' באייר התשפ"ב

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"נ שאול בן סלביה ע"ה | לע"נ שלמה יחיא בן שבה ע"ה | לע"נ ר' שלום בן תמו תמר ז"ל | לע"נ שמעון בן חביבה ע"ה

לע"נ מרן רשכבה"ג שמריהו יוסף חיים בן פעשא מרים זצוק"ל

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

מצב הדירה בה היה גר הרב והרבנית לאחר החתונה עם שני ילדיו הגדולים עד שנסע למצרים, אמר פעם רבנו זצוק"ל, היה יותר גרוע ממרתך. למרות דוחק וקושי הפרנסה שהיה לו, עם כל זאת, התורה היא מעל הכל, כי אצל רבנו חיי התורה הם בפועל.

כדוגמא זעירה למצבו הנוראי, כשנולד בנו הגדול (בבנים), הג"ר יעקב יוסף זצוק"ל, לא היתה להם לא עריסה ואף לא מיטה להניחו.

מה עשו? מצאו בשוק ארגז עץ ששמש לאחסון בנות, שטחו בתחתיתו כמה סמרטוטים וכך יצרו מיטה לתינוק הנולד. וכמשל, אפילו שעון יד לא היה לרבנו עד גיל שלושים, הוא מעל הזמן, רק לאחר מכן קנו לו תלמידיו שעון.

כמוכב, הקב"ה תמיד שלח לו את עזרתו בקודש, ומידי פעם היה נתמך כספית מהצדיק חכם יעקב דוויק הכהן זצ"ל, ומהמנוח הצדיק רבי בנימין גרג"י זצ"ל, וכן במשך תקופה מסויימת היה הולך פעם בשבוע לראשל"צ הגאון רבי בן ציון מאיר חי עוזיאל זצ"ל והיה נתמך בכמה לירות לפרנסת ביתו. בשאר הזמן יום ולילה לא ישבות מעסק התורה במסירות,

וכאילו מצודת פרנסתו פרוסה לו... ואף היו כמה שנים לאחר נישואיו, שכמעט לא ראה את רחובות ירושלים, לא מבעיאי מחוצה לה. היה יוצא לתפילות לביהכ"ס "שאלו צדקה" ולביהמ"ד "באר שבע", ושוב בחזרה לביתו בלא שיעניין אותו שום דבר אחר.

ועוד מסופר: אחד התלמידים מתלמוד תורה חרדי בירושלים שהצליח בלימודיו, אביו שהיה רחוק מדרך התורה, איים כמה פעמים בפני המנהל שהוא יוציא את בנו מהת"ת ויעבירו לבי"ס ממלכתי.

המנהל ניגש לרבנו ואמר לו שניסה את כל הדרכים שהילד ישראל ללמוד בת"ת אך אביו מתעקש להוציאו. סכנת חיים רוחנית נשקפת לילד. אמר לו רבנו: "אברהם הנהג (נהגו הקבוע) איננו כאן, האם יש לך רכב?"

אמר לו המנהל: "רכב ישן!".

שאל רבנו: "הרכב נוסע?" ענה המנהל: "כן".

אם כן תקחני עתה לבית הורי הילד" סיכם רבנו. הסיעו המנהל לבית הורי הילד, ורבנו השפיע מטוב דיבוריו על האב, ובעיקר כמה טוב יהיה לו בזה ובבא כשיאיר את בנו בחינוך תורני, עד שהסכים...

בפתח הגליון

ברכה"ג שלום מאיר ואלק שלום"א

פסק דינו של האר"י הקדוש

מעשה באדם שהגיע אל האר"י הקדוש זצ"ל, והתוודה על עוונותיו. מזועזע, שמע האר"י הקדוש על חטאיו ופשעיו של האיש. מחרידים היו, נוראים.

לבסוף קרא האיש בנהמת לבו: "אמור נא רבי, במה יסור עווני, וחטאתי תכופר?" מוכן היה לכל: לצומות, לסיגופים, למלקות. נענה האר"י הקדוש ואמר: "חטאין נוראים, איומים. עליהם נאמר: 'הנפש החוטאת היא תמות'. אם תחפוץ במחילת עוונות, יהא עליך למסור נפשך למיתת!'" השיב האיש: "אדרבא, תהא מיתתי כפרה לכל עוונותיי".

הודיעו האר"י הקדוש שמיתתו בשריפה. ומיתת השריפה האמורה בתורה היא בליעת עופרת רותחת, השורפת את הקרביים. כינס האר"י את תלמידיו, ואמר עם החוטא את הווידי בבכיות ובדמעות שליש. לאחר מכן הדליקו את האש, וחימומו מעליה כף ובה עופרת שהותכה בחום והפכה לנוזל רותח. נטל האר"י הקדוש את הכף, ואמר לו: "עצום עיניך", ועצם. "פתח פיך", ופתח. הלך האר"י הקדוש, והגיר אל תוך פיו הפתוח מלוא הכף... מרקחת מתוקה. בלע, ופקח עיניים תמהות. אמר לו האר"י הקדוש: "קום ועמוד על רגליך, אחינו אתה! כבר סר עוונך בקבלת הדין, בנכונות לשאת בעונש!"

מפני מה סופרו כאן הדברים? משום שהשבת יקראו בספר התורה את הברכות ואת התוכחה. הברכות - נפלאות, ולוואי שתתגשמה כולן, ובמהרה. התוכחה - הלב מתכווץ לשומעה. קוראים אותה במהירות, בקול נמוך, בחרדה. ובזוהר הקדוש אמרו, שכאשר הקוראים והשומעים יודעים שיש שכר ועונש, שיש מי שמעניק את השכר ומנחית את העונש, כאשר יודעים שמצוה גוררת שכר ועבירה גוררת עונש, וכאשר הלב מתפחד ורועד, יוצאים בכך גופא ידי חובת העונש.

משל למה הדבר דומה, לאב שהזהיר את בנו מפני מעשה נורא, ואיים עליו שאם יעשהו יגרה בו את הכלב הנושך. והבן נכשל, ועשה את המעשה. מה עשה האב האוהב, התחפש לכלב, נהם ונבח. פחד הבן ורעד, ולפתע הבין: "זה אתה, אבא! ביקשת להזהירני שוב, ולהפחידני באופן מוחשי - הריני מבטיח ששוב לא אכשל". מי שמח כאן יותר, הבן שנגרע מאימת הכלב, או האב שלא יצטרך לשסות בבנו את הכלב האימתני?!

אם כך, התוכחה נאמרה, בראש ובראשונה, בהתרעה והתראה. אבל כדאי לעמוד על יסוד נוסף. רבינו הרמב"ם זצ"ל השמיענו שהעונשים הכלולים בה אינם שרירותיים. כלומר: ילד שמתחצף ומקבל סטירה - הסטירה היא עונש מוצדק, אבל למה דוקא סטירה, מדוע לא שלילת טיול, למשל? סוג העונש אינו מותאם כאן לעבירה. מה שאין כן בעונשי התוכחה, שהם באים ב"מידה כנגד מידה", ומצביעים על הכישלון והעבירה. למשל, אומר הרמב"ם, העונש של "ושלחתי בכם את חייית השדה, ושיכלה אתכם", מדוע בא? משום שהיו הולכים למכשפים שיפעלו בכשפיהם לגרש חיות בר מן הערים. ואמרה התורה הקדושה שבבוא התוכחה רחמנא ליצלן, יווכחו לדעת שלא הועילו מאומה כאשר עברו על דברי התורה ופנו אל מכשפים ושטי כזב.

ולמעשה, לא היתה זו אלא דוגמה. "המלווה בריבית, עסקיו מתמוטטים" אמרו חז"ל. ביקש להרוויח מעבירה, וממרמו ידאגו לכן שלא ירוויח, להיפך.

"העושה מלאכה בערב שבת אחר חצות היום, אינו רואה סימן ברכה ממלאכתו". שעות אלו אמורות להיות מוקדשות להכנה לשבת. אם יקדישן למלאכה, יפסידו מכל צד.

בפרשה הקודמת קראנו על שורת הפסדים הפוקדת את האדם שביקש לעשות רווחים מפירות ההפקר של השנה השביעית. הכלל: אין מרוויחים מעבירה, ואין מפסידים ממצוה! "אמר הקדוש ברוך הוא: שימעו לי, שאין אדם שומע לי ומפסיד", "אלא, העושה מצוה יצליחו שכרו והעובר עבירה יכריתו עונשו, הכל בגזירת עליון!"

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

"כדאי הוא רבי שמעון"

שח הגה"צ רבי אלימלך ביזרמן שליט"א:
סיפר לי בעל המעשה, איש צדיק וחסיד. בר"ח אייר ש"ז עליתי לציון הקודש באת"ק מירון.

לאחר תפילת מוסף ניגשתי להשתטח על הציון, ובהיות שהיתה לי מועקה גדולה מאד בענייני ממונות, התחננתי מעומקא דליבא להשי"ת שיושיעני בזכות רשב"י זיע"א. ומתוך 'הלחץ זה הדחק', ושלא כהרגלי כלל וכלל, יצאו מפי המילים: רבש"ע, הראני נא שתפילתי מקובלת ומרוצה לפניך!

נשארתי בציון עד אחרי מנחה גדולה, ולכשיצאתי מהציון והוצאתי את הטלפון מהכיס ראיתי כתוב בו 'שיחה שלא נענתה'.

חזרתי אל המתקשר, ולתדמהתי הוא מבקש ממני בלי הרבה הקדמות והסברים את פרטי חשבון הבנק שלי...

סוף דבר, 'יהודי יקר זה, שאמנם אני מכירו אך מעולם לא דיברתי עמו על ענייני הפרטיים, ובוודאי לא בענייני כספים וכיו"ב, העביר לי כמה אלפי שקלים שלדבריו ניתנו לו לחלוקה והוא הבין שמן הסתם יש לי הוצאות, ולכן התקשר...

כשבדקתי לראות באיזה שעה הוא התקשר בפעם הראשונה כשלא עניתי לו, נפעמתי לראות שהיה זה ממש באותם רגעים בודדים שהשתטחתי על הציון וביקשתי מהקב"ה שיראני כי תפילתי רצויה...

עוד סיפר: ביום ר"ח תמוז תש"פ נסעתי למירון עם בני ש"י כהכנה דרבה לפני הבר מצוה שלו, ומאד רציתי להראותו בפנים את דברי הזוה"ק הידועים בשבח וגדולת מעלת יום הבר מצוה. אך לצערי לא ידעתי איה מקורו טהור בספר הזוהר. אין לי את מי לשאול ואיך לברר. גם לא סיפרתי לבני שברצוני ללמוד עמו את הקטע הזה בפנים.

בבואי להיכל הקודש, נעמדתי ליד הארון הגדול הנמצא בדרומה של מערת רשב"י, שם מונחים ספרי הזוהר, והבטתי בערגה על הכרכים הקדושים והתחלתי לקרוא מזמורי תהילים (מבלי לחשוב יותר מזי...), לאחר שתי דקות הבן יקיר לי שישב לצדי ועיין בספר מזדמן שהיה מונח על השולחן, מושך בזרועי ומראה לי 'דבר מעניין'... הספר נפתח לו במקום בו מובא הפסוק בתהילים 'בני אתה אני היום ילדתיך', ושם נכתב בהערות שלמטה, שבזוה"ק פרשת משפטים דף צ"ח ע"א דרש מפסוק זה על יום ה'בר מצוה' עיי"ש.

הרגשתי בחוש שרשב"י זיע"א שלח לחפצי לימוד תורתו את המקום המדויק באופן שלא יעלה על הדעת.

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"ואכלתם לחמכם לשובע" (כו, ה).

מבאר רש"י: ואכלתם לחמכם לשובע, שיהיה אדם אוכל מעט ומתברך במעיו ושבוע.

מדוע - שאל הצדיק רבי משה מביאלה - צריך רש"י לבאר שיהיה אדם אוכל מעט ומתברך, ומשום כך ישבוע.

והרי אם התורה מבטיחה שבני ישראל יתברכו, ממילא יתאפשר להם לאכול ככל שירצו?

מכאן אנו למדים - השיב הרבי - שאפילו אם האדם משופע בכל טוב, אל לו ליהנות יתר על המידה מהעולם הזה, אלא צריך הוא להסתפק במועט.

וכדברי הרמב"ן בפירושו לפסוק: "קדושים תהיו - קדש עצמך במותר לך!"

"וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק ואף את

בריתי אברהם אזכר" (כו, מב).

בפסוק זה - אמר המגיד מדובנא - יש לי שתי קושיות: מדוע מופיע פסוק זה באמצע פסוקי התוכחה? ומדוע נכתבו האבות בסדר הפוך: יעקב, ואחריו יצחק ואחריו אברהם?

אולם - אמר המגיד - אפשר לתרץ את שתי הקושיות במשל אחד: שני אנשים הובאו לפני השופט לדין בעוון גניבה. לשאלת השופט אמר הראשון את שמו ואת שם אביו.

מכיר אני - אמר השופט - גם את אביך, היה הוא גנב כמותך, ולא פעם הובא לפני לדין. גוזר אני עליך עונש מאסר של שלש שנים.

הובא השני ואף הוא נתבקש לומר את שמו ושם אביו. גם את אביך - אמר השופט - מכיר אני, היה הוא רב גדול וצדיק, גוזר אני עליך ארבע שנים מאסר.

מדוע - שאל האסיר השני את השופט - אתה מחמיר בענשי יותר מאשר עם חברי?

חברך - השיב השופט - בא מבית גנבים, וזה החינוך שקיבל שם. אולם אתה, שבאת מבית רבנים, מגיע לך עונש גדול יותר, שהרי לא זה החינוך שקיבלת שם...

קם הקטיגור ואמר: כבוד השופט, לדעתי מגיע לו עונש גדול אף יותר ממה שפסקת לו, מפני שגם סבו היה רב גדול, וגם אבי סבו היה רב ידוע. כן הוא גם כאן - סיים המגיד - פסוק זה בא באמצע פסוקי התוכחה, כי גם פסוק זה הוא חלק מהתוכחה לבני ישראל. איך יכלו בני ישראל לחטוא כאשר הם באים מזרעו של יעקב? ולא רק בניו של יעקב הם, אלא גם נכדי אביו יצחק, ולא רק אביו אלא גם סבו אברהם. שושלת כה מפוארת - ובכל זאת חטאו? על חטא כזה מגיע עונש כבד!

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א
מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

שולחן שבת (ד)

שמעתי בשם הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א,

שאמר שעל אבא ללקט שושנים לכבוד שבת. הוא אומר שבמשך כל השבוע כשרואים רעיון יפה, משל נחמד, אוספים את אותם שושנים על מנת שיפארו את שולחן השבת שלנו. עלינו להיות ערוכים (- לא מתוכננים! ומקובעים!) שלפחות מציידנו לא יהיה וואקום של חסר בתוכנית או ברעיון. ואין זה תחום דווקא לאבא. בזמנינו האימהות קוראות ושומועות ולומדות ויפה מאד אם לפעמים גם האמא תשתף בתובנה נחמדה שחשה או למדה השבוע. ברור שזה לא זמן להעביר מערכות ושיעורים כבדים, לא הזמן למלאות חסרים אישיים מהשבוע מה שלא הספקנו להעביר בשיעורים... הורים המאריכים ומכבידים, גורמים להיפך מנועם. יש היום ספרים קלילים, ספרי הלכה או מוסר ששיעור קבוע מלמד מגבש ומחזק. נושא שבועי - יש בתים בו מחליטים מראש על נושא שבועי וכל ילד מוכן חומר על הנושא. ברור שכל בית עם ייחודיותו וכל אחד צריך לבדוק מה חשוב, מועיל ובעיקר מעשי אצלו בבית ולהתאים את התוכניות לבית שלו! הזדמנות לחנך שולחן שבת הוא זמן והזדמנות

לחנך ונביא כמה דוגמאות: • כיבוד אב ואם - חשוב לחנך להמתין עד שהאם מתיישבת ואז מתחילים לאכול. אין זה מוכבד שהאימא טורחת ועד שהיא מסיימת להגיש את האוכל, סיימו כולם לאכול. ההמתנה מחנכת לכבד, מחנכת לשליטה עצמית ועוד.

• דוגמא אישית - במהלך הסעודה מתרחשים בכל בית ברוך ילדים כל מיני תקריות, כוסות נשפכים ונשברים ועוד. לא לאבד עשתונות כשדברים נשברים. אדם ניכר בכוסו. כבודו של ילד שווה יותר מכוס זכוכית! זו הזדמנות לדוגמה אישית של שליטה ואיפוק.

• שמירת הלשון - ילדים רואים איך אנו מקפידים לא להניח אנשים על השולחן. שמעתי לאחרונה שלכ"ק האדמו"ר מגור הפני מנחם' נכנס יהודי שהיה זקוק לישועה והיה חייב לעבור ניתוח מסובך. שאלו האדמו"ר האם מנתחים אנשים על שולחנו בשבת? כשהשיב בחיוב, ענה לו האדמו"ר, אם לא מנתחים אנשים לא צריכים לעבור ניתוחים!

• לשתף - הזדמנות לשתף את הילדים בניצוצות השגחה שחלפו במהלך השבוע, התגברויות, הזדמנות לשבח ילד על הצטיינות או מאמץ מיוחד בשבוע החולף, זה הופך את השולחן למקום חם ונעים.

לסיום: צריך להתפלל לסייעתא דשמיא. מספרים על הגאון הצדיק רבי חיים ברים זצ"ל, שהיה מתפלל כל ערב שבת: ריבונו של עולם, נתת לי דגים לכבוד שבת, נתת לי חלות לכבוד שבת, נתת לי בגדים לכבוד שבת... בבקשה תן לי שבת לכבוד שבת!...